

Варшава, 29.10.2012

Парламентські вибори в Україні відбулись

28.10.2012 відбулись парламентські вибори в Україні. За результатами екзит-полів, за партійними списками перемогла проурядова Партія Регіонів. Опозиційні сили заявляють, що зможуть створити більшість в парламенті. Проте, остаточний формат парламентської більшості залежить від кандидатів, які пройдуть по мажоритарних округах. На думку більшості міжнародних спостерігачів, тільки на деяких окремих дільницях були зафіксовані грубі порушення. Тому підстав для визнання виборів нелегітимними в цілому немає.

Заступник голови Центральної виборчої комісії Андрій Магера заявив, що **в Україні відбулися парламентські вибори**.

Вперше з 2006 року парламентські вибори проводилися за змішаною пропорційно-мажоритарною основою: половина депутатів обиралася в одномандатних округах, інша половина — за партійними списками в єдиному загальнодержавному окрузі. Прохідний бар'єр для партій і блоків становив 5%, що більше, ніж на попередніх парламентських виборах (коли в 2006 і 2007 роках прохідний бар'єр був 3%).

За офіційними даними, **явка виборців склала 57,99%**. Цей відсоток не відрізняється істотно від показників на двох попередніх парламентських виборах. У 2006 році на парламентських виборах проголосувало 58,99%, а в 2007 на позачергових виборах до парламенту проголосувало 57,94% виборців. Закон про вибори не передбачає порогу явки виборців. Більш активними були жителі Західної України, особливо у Львівській області (явка 67,12%), Волинській (65,74%) та Тернопільській областях (66,78%). У східних областях явка виборців трохи перевищувала 50%, при тому, що ці області мають більш високу щільність населення.

Порушення виборчого законодавства

Комітет виборців України заявив, що порушення виборчого законодавства були виявлені в більшості регіонів, але вони не мали масового і системного характеру. Комітет виборців виокремив такі порушення: зміна складу деяких комісій безпосередньо перед днем голосування; низька якість списків виборців; підкуп виборців, який залишився без належного реагування правоохоронців і міг вплинути на результат виборів [\[1\]](#).

Керівник делегації євродепутатів Павло Коваль сказав, що **більшість депутатів Європейського парламенту, які 28.10.2012 працювали спостерігачами на виборах, не зафіксували значних порушень виборчого законодавства**. Міжнародний спостерігач, экс-міністр Чехії Циріл Свобода також заявив, що вибори до Верховної Ради пройшли справедливо і прозоро [\[2\]](#).

Пітер Новотни, голова місії Європейської мережі організацій зі спостереження за виборами (ENEMO), поділився своїми враженнями від спостереження виборчої кампанії: «Ми спостерігали за виборами 2006 і 2007 роках в Україні. Можна сказати, що на цих виборах порушень було більше». П. Новотни уточнив, що найбільша кількість порушень була зафіксована в одномандатних округах. **Серед найбільш серйозних порушень голова місії ENEMO назвав купівлю голосів, підвезення виборців на автобусах, «каруселі» (неодноразове голосування одних і тих же виборців на кількох виборчих дільницях)** [\[3\]](#).

Технологію «**каруселі**» журналісти та спостерігачі фіксували переважно в східних і південних областях України — там, де високі рейтинги має проурядова Партія Регіонів. Зокрема, такі випадки мали місце в окрузі № 53 (Єнакієве, Донецька область) і в окрузі № 74 (Запоріжжя). Автобуси з людьми для проведення організованого голосування були помічені також у Києві[4].

Проте заступник міністра внутрішніх справ України Віктор Ратушняк заявляє, що міліція не зафіксувала жодного випадку так званих «каруселів» на виборах, а також не встановила жодних людей, які приїжджали автобусами до виборчих дільниць[5].

Серед поширених порушень — **перешкоджання роботі спостерігачів**. Наприклад, у Криму члени окружної виборчої комісії № 10 намагалися усунути з дільниці міжнародного спостерігача з Канади, а також деяких журналістів. А на одній з виборчих дільниць у Хмельницькій області член дільничної комісії побив спостерігача від Комітету виборців України[6].

Серед числа інших частих порушень — **викидання бюлетенів**. Такі випадки були зафіксовані, наприклад, в окрузі № 43 Донецької області, окрузі № 25 у Дніпропетровську, окрузі № 119 у Львівській області (тут член ДВК видала виборцю відразу 5 бюлетенів).

Детально варто розглянути випадок на виборчій дільниці № 141686 (округ № 42, Донецька область). У прес-службі донецького обласного штабу «УДАРу» заявили, що **з 23:30 по 3:45 невідомі люди спортивної статури блокували роботу членів комісії**, не допускаючи спостерігачів, членів окружної виборчої комісії, а також лікарів до голови комісії, у якої стався серцевий напад. Раніше голова комісії зафіксувала грубе порушення — викидання бюлетенів. Коли голова звернула на це увагу, невідомі особи оточили членів комісії і заблокували її роботу. Міліція, що прибула на місце події, продовжила блокаду дільниці, мотивуючи це тим, що йде підрахунок голосів[7]. Лише в 3:45 лікарі змогли госпіталізувати голову комісії, і робота продовжилася.

Значне порушення відбулося в Житомирській області, де голова дільничної комісії № 181384 (від Партії рРегіонів) **відмовилася підписати протокол**, забрала печатку, бюлетені і виїхала з ділянки в супроводі міліціонерів, не залишивши копії протоколу ні спостерігачам, ні іншим членам комісії[8]. Те ж саме порушення зафіксоване на 25 окрузі на дільниці № 121/103 в Дніпропетровську.

В Івано-Франківській області на двох виборчих дільницях (виборчий округ № 87) зафіксовано **використання ручок із зникаючим чорнилом**. Під час підрахунку голосів члени виборчих комісій на цих ділянках виявили 62 порожніх бюлетеня[9].

Також голова Центрвиборчкому Володимир Шаповал заявив, що **в 55 округах штамп «вибув» був помилково проставлено навпроти партії «Свобода» та деяких мажоритарних кандидатів**[10]. Комітет виборців України нарахував 30 дільниць, де штамп «вибув» був проставлений навпроти партії «Свобода». Значну кількість таких випадків було зафіксовано в Донецькій області[11].

Партія «Батьківщина» заявляє, що їхній сайт, а також сайти опозиційних політиків Анатолія Гриценка, Юлії Тимошенко, Арсенія Яценюка зазнали DDos-атак (атаки на відміну в обслуговуванні). Про **масову хакерську атаку на свій сервер** заявила Громадянська мережа ОПОРА, внаслідок чого їй довелося перенести прес-конференцію про порушення, які спостерігаються в процесі голосування[12].

Разом з тим, ОБСЄ заявляє, що вибори в Україні характеризувалися недостатнім рівнем змагальності, причинами чого в основному стало зловживання адмінресурсом, недостатня прозорість кампанії і фінансування партій, а також незбалансованість серед середовищ медіа. На думку координатора місії спостерігачів ОБСЄ, «ці вибори свідчать про згортання демократії в Україні». За її словами, в ході цієї кампанії мали місце значні зловживання владою — «надзвичайно велику роль грали гроші», що негативно вплинуло на подальший демократичний розвиток країни[13]. Глава делегації спостерігачів ПАРЕ Андреас Гросс звинуватив владу в

олігархізації виборчого процесу, і це означає, що громадяни втратили можливість управляти виборами, а також втратили віру в них»[\[14\]](#).

Результати парламентських виборів

П'ять політичних партій прогнозовано здолали 5-відсотковий бар'єр. Великий відсоток голосів отримали нова партія «УДАР» Віталія Кличка та право-радикальна партія «Свобода» (лідер — Олег Тягнибок). Результати партії «Свобода» суттєво перевершили всі очікування соціологічних фірм, які прогнозували можливий результат виборів. Разом з тим, Комуністична партія України (далі — КПУ) поліпшила свої показники в порівнянні з попередніми виборами, набравши близько 12% голосів виборців (у 2006 і 2007 роках КПУ набирало 3,66 і 5,39 відсотків).

Дані екзит-полів, які різні компанії оприлюднили після закриття виборчих дільниць, не відрізняються суттєво. Партія «Батьківщина» (що називає себе «об'єднати опозицію»), «УДАР» Віталія Кличка і «Свобода» отримують у загальній сумі приблизно 50% голосів виборців (за партійними списками). Проте, за словами голови фракції Партії рРегіонів у парламенті, Олександра Єфремова, партія влади, з урахуванням результатів по мажоритарних округах, розраховує на 230 місць у парламенті (з 445).

«Національний екзит-пол 2012», до якого входять Фонд «Демократичні ініціативи», Київський міжнародний інститут соціології та Центр ім. Разумкова, оприлюднив наступні дані:

- Партія рРегіонів — 28,1%
- Об'єднана опозиція — 24,7%
- УДАР — 15,1%
- Свобода — 12,3%
- Комуністична партія України (КПУ) — 11,8%

Досить схожі результати представили **«Савік Шустер Студія», а також компанії TNS і SOCIS.**

За даними екзит-полу групи **«Рейтинг»**, Партія рРегіонів набирає 27,6% голосів, «Батьківщина» — 23,4%, «УДАР» — 14,3%, КПУ — 12,5%, «Свобода» — 12,5%.

У дослідженні групи **Research and Branding** Партія рРегіонів і КПУ отримали трохи більше (відповідно, 31,6% і 13%).

Партія рРегіонів повідомила про свою перемогу на виборах. Прем'єр-міністр Микола Азаров заявив, що перемога була здобута в чесній боротьбі. На питання про можливу зміну уряду у зв'язку з тим, що опозиційні сили набирають більшість, віце-прем'єр Борис Колесніков заявив, що про це рано говорити, оскільки ще немає остаточних результатів виборів. Разом з тим, Б. Колесніков висловив сумніви з приводу можливого об'єднання опозиційних сил, акцентувавши на розбіжностях між «Батьківщиною», «УДАРОм» та «Свободою»[\[15\]](#).

Віталій Кличко заявив, що **в новому скликанні парламенту партія «УДАР» не співпрацюватиме з «Партією Регіонів» і КПУ.** Віталій Кличко бачить три ключових складових загальних дій опозиційних сил: боротьба проти корупції, безвідповідальності сьогоденної влади і відновлення місцевого самоврядування в Україні. Разом з тим, **Віталій Кличко заявив, що не підтримуватиме «Свободу» в частині її праворадикальних намірів**[\[16\]](#).

Керівник штабу «Свобода» Руслан Кошулинський заявив, що його партія в новому складі парламенту буде дотримуватися угоди з «Батьківщиною», **ініціюючи відставку уряду та імпічмент Президента.** «Якщо команда Кличка буде дотримуватися тих принципів, які об'єднують «Батьківщину» і «Свободу», то ми з радістю потиснемо один одному руки»[\[17\]](#).

Станом на 13:06 за київським часом (29.10.2012р.) Центральна виборча комісія опрацювала 52,34% голосів виборців. Поки що перемагає ПартіяРегіонів (34,86%), наступні: «Батьківщина» (22,07%), КПУ (14,86%), «УДАР» (12,88%), «Свобода» (8,44%)[\[18\]](#). Поки що кандидати в народні депутати від Партії рРегіонів перемагають в 114 мажоритарних округах.

Остаточні попередні результати про підрахунок голосів на виборах до Верховної Ради будуть оголошені в середу, 31 жовтня.

Голова представництва ЄС в Україні Ян Томбінський утримався від оцінки ходу голосування, але сказав: «За заявами різних політичних лідерів, серед яких пан Яценюк, з яким я тільки що розмовляв, видно те, що в цій країні функціонує демократія. Я думаю, що це дуже важливо визнати як політичний факт»[\[19\]](#).

За словами редакції служби ВВС, «багато що в майбутньому України залежить від результату цього голосування. Воно визначить її відносини із Заходом і, цілком можливо, також результат президентських виборів, запланованих на 2015 рік».

[1] <http://www.pravda.com.ua/rus/news/2012/10/29/6976048/>

[2] <http://www.pravda.com.ua/news/2012/10/28/6975939/>

[3] <http://www.kommersant.ua/doc/2055118>

[4] <http://www.pravda.com.ua/news/2012/10/28/6975687/>

[5] <http://korrespondent.net/ukraine/politics/1414795-v-mvd-nichego-ne-znayut-o-karuselyah-na-vyborah>

[6] <http://www.pravda.com.ua/news/2012/10/29/6976038/>

[7] <http://korrespondent.net/ukraine/politics/1415602-udar-v-donecke-s-zablokirovannogo-uchastka-osvobodili-lyudej>

[8] <http://korrespondent.net/ukraine/politics/1415555-oppozyciya-v-zhitomire-chast-protokolov-pered-sdachej-v-oik-zavozyat-v-ofis-partii-regionov>

[9] <http://www.pravda.com.ua/news/2012/10/29/6976015/>

[10] http://lb.ua/news/2012/10/28/176303_shapoval_v_55_okrugah_nepravilno.html

[11] http://zaxid.net/home/showSingleNews.do?kvu_sered_osnovnih_porushen_pidkup_i_psvannya_byuleteniv&objectId=1269104

[12] <http://korrespondent.net/ukraine/politics/1415629-iz-za-hakerskih-atak-opora-perenesla-obnarodovanie-operativnogo-statisticheskogo-podscheta-golosov>

[13] http://news.zn.ua/VYBORY-2012/v_obse_zayavili_cho_eti_vybory_svidetelstvuyut_o_svorachivanii_demokratii_v_ukraine-111241.html

[14] http://news.dt.ua/VYBORY-2012/pare_zvinuvatila_ukrayinsku_vladu_v_oligarhizatsiyi_viboriv-111243.html

[15] http://www.bbc.co.uk/russian/international/2012/10/121028_ukraine_election_result.shtml

[16] <http://www.pravda.com.ua/news/2012/10/28/6975943/>

[17] http://www.bbc.co.uk/russian/international/2012/10/121028_ukraine_live_election_parliament.shtml

[18] <http://www.cvk.gov.ua/vnd2012/wp300pt001f01=900.html>

[19] http://www.bbc.co.uk/russian/international/2012/10/121028_ukraine_live_election_parliament.shtml